

Bruxelles, 17. ožujka 2025.
(OR. en)

7161/25

COH 19

NAPOMENA

Od: Predsjedništvo
Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Predmet: Dinamičnija i strateški usmjerenija kohezijska politika: postizanje promjena u sadašnjem i budućem kontekstu
– *razmjena mišljenja*

Ministri i ministrice nadležni za kohezijsku politiku pozivaju se da na sastanku Vijeća za opće poslove koji se održava 28. ožujka i posvećen je kohezijskoj politici, na temelju dokumenta predsjedništva iz Priloga ovoj napomeni, održe raspravu na temu „Dinamičnija i strateški usmjerenija kohezijska politika: postizanje promjena u sadašnjem i budućem kontekstu”.

Pripremni dokument

za sastanak Vijeća za opće poslove posvećen kohezijskoj politici

„Dinamičnija i strateški usmjerenija kohezijska politika: postizanje promjena u sadašnjem i budućem kontekstu”

Posljednjih nekoliko mjeseci sve se intenzivnije raspravlja o mogućem budućem obliku sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) i kohezijske politike unutar njega. Toj raspravi doprinose svi relevantni dionici koji predstavljaju Europsku komisiju, države članice, regionalne i lokalne vlasti, druge institucije EU-a te akademske i nevladine organizacije¹. Glavni je zaključak dosadašnjih rasprava da pristup „nastavimo po starom” nije opcija za sljedeći VFO. Međutim, kad je riječ o konkretnim rješenjima, postoji niz mogućih pristupa i stoga je potrebno razmotriti praktična rješenja i postići konsenzus o njima.

¹ Među ostalim: Zaključci Vijeća o kohezijskoj politici, Zajednička izjava ministara i ministrica nadležnih za kohezijsku politiku, koju je potpisalo 11 država članica (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL), donesena u svibnju 2024. u Pragu; izvješće skupine na visokoj razini o budućnosti kohezijske politike; Deveto izvješće o koheziji sa Zaključcima Vijeća iz lipnja 2024.; izvješće E. Lette naslovljeno *Much more than a market* (Više od tržišta); Zaključci Vijeća o budućnosti kohezijske politike.

Europska komisija predložila je skup glavnih ciljeva i prioriteta EU-a za predstojeće godine². Među njima je i potreba za poduzimanjem odvažnih mjera radi osiguravanja održivog blagostanja, konkurentnosti, demokracije, sigurnosti, obrane i otpornosti, uz istodobnu zaštitu vrijednosti EU-a. Konkurentnost je navedena kao jedan od glavnih ciljeva EU-a, s naglaskom na tome da će ona biti okosnica mandata Europske komisije. Konkurentnost Europe među ostalim počiva na njezinim građanima, stoga je iznimno važno promicati vještine i kvalitetna radna mjesta. Osim toga, u kontekstu promjenjive geopolitičke situacije sve je važnije i pitanje europske obrane, kako je nedavno potvrdilo i Europsko vijeće³. Komisija je navela moguće mjere za pojednostavnjenje i smanjenje administrativnog opterećenja, promicanje brzine i fleksibilnosti provedbe politika te bolju koordinaciju politika na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Regulatorni okvir EU-a treba preispitati i prilagoditi kako bi se bolje ispunile potrebe građana i poduzeća te kako bi se sredstva EU-a izvršavala pravodobno i učinkovito.

² Europska komisija, 2025., komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Kompas konkurentnosti za EU”, COM(2025) 30 final; program rada Komisije za 2025. naslovljen „Zajedno naprijed: odvažnija, jednostavnija i brža Unija”, COM(2025) 45 final; komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Jednostavnija i brža Europa: Komunikacija o provedbi i pojednostavnjenju”, COM(2025) 47 final; pismo predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen od 4. ožujka 2025.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684; komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Unija vještina”, COM(2025) 90 final.

³ Zaključci Europskog vijeća o europskoj obrani, 6. ožujka 2025.

U komunikaciji naslovljenoj „Put prema sljedećem višegodišnjem financijskom okviru”, objavljenoj u veljači 2025.⁴, navodi se da bi prioritet budućeg proračuna EU-a trebao biti odgovaranje na zajedničke izazove za koje potrošnja na europskoj razini donosi najveću dodanu vrijednost. U toj se komunikaciji jasno ističe da se „**[p]rioriteti EU-a moraju [...] ostvarivati zajednički, i to tako da države članice i njihove regije** oblikuju brojna ulaganja EU-a na terenu, a proračun EU-a podupire i potiče njihovo djelovanje”. Snažnija provedba pristupa koji se temelji na uspješnosti istaknuta je kao rješenje za povećanje učinkovitosti i brzine provedbe.

Europska komisija u istom dokumentu predlaže i novi pristup moderniziranom proračunu EU-a, u čijem bi središtu među ostalim trebao biti „**[p]lan s ključnim reformama i ulaganjima za svaku zemlju, s naglaskom na našim zajedničkim prioritetima, uključujući promicanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije**”. Komisija je istaknula da „[o]jačana kohezijska politika i politika rasta s naglaskom na regijama moraju biti osmišljene i provedene u partnerstvu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim tijelima”, ali da je potrebno još razjasniti kako bi se to moglo provesti u praksi.

Komisija smatra da bi taj plan mogao pružiti mogućnosti za poboljšanje koordinacije između politika EU-a i nacionalnih politika, osiguravanje sinergije među njima i poticanje strukturnih promjena (u državama članicama i regijama), pod uvjetom da je on povezan s ujednačavanjem i pojednostavnjenjem provedbenih pravila. Međutim, predloženo uključivanje reformi i ulaganja u planove za pojedine zemlje nije sasvim razjašnjeno, posebno u kontekstu iskustava stečenih tijekom provedbe reformi u okviru planova za oporavak i otpornost, a postoje i poteškoće u definiranju odgovarajuće uloge regija u tom modelu. Osim toga, nejasan je i mogući učinak tog novog pristupa na regionalne razlike unutar zemlje, kao i uloga regionalnih i lokalnih vlasti, što bi moglo dovesti do zabrinutosti u vezi s provedbom jedinstvenog rješenja koje bi trebalo odgovarati svima. Stoga države članice trebaju razmisliti i međusobno razgovarati o tome kako bi se kohezijska politika trebala provoditi u financijskom kontekstu nakon 2027., posebno uzimajući u obzir prijedloge Komisije u vezi s prioritetima EU-a, metodama provedbe i položajem kohezijske politike u tim prijedlozima.

⁴ *Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Put prema sljedećem višegodišnjem financijskom okviru”, COM(2025) 46 final.*

Budući da se sve intenzivnije raspravlja o tome kako bi se mjere i politike mogle uskladiti s novim prioritetima EU-a koje je predložila Komisija, **čini se da bi kohezijsku politiku bilo dobro modernizirati već u aktualnom VFO-u, tijekom preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja koje je u tijeku.** Da bi se sadašnja kohezijska politika prilagodila zajedničkim izazovima, svi relevantni dionici na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini trebali bi uložiti napore radi preusmjeravanja i ubrzavanja provedbe kohezijske politike i ostvarivanja rezultata u okviru nje.

Komisija je u tom kontekstu istaknula da bi **preispitivanje programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja koje je u tijeku** moglo biti prilika za usklađivanje kohezijske politike s novim potrebama i prioritetima EU-a, posebno u cilju jačanja konkurentnosti, otpornosti i sigurnosti EU-a te pojednostavnjenja postupaka. Usto se ističe i da je potrebno ostvariti napredak u ključnim inicijativama EU-a, kao što su pristup priuštivom i održivom stanovanju ili jačanje obrambenih sposobnosti u EU-u⁵. Preispitivanje kohezijske politike u sredini programskog razdoblja koje je u tijeku moglo bi poslužiti i kao prilika za promišljanje o dodatnim sredstvima, mogućnostima i poticajima za obrambene svrhe⁶, što bi uključivalo ne samo infrastrukturu dvojne namjene, nego i onu u potpunosti vojne namjene. Stoga treba **razmisliti o tome kako se može raditi na ostvarivanju cilja kohezije i pritom odgovoriti na ključne izazove, kao što su kratkoročno i dugoročno jačanje konkurentnosti, otpornosti, sigurnosti i obrane na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.**

⁵ Među ostalim: govor izvršnog potpredsjednika Europske komisije Raffaelea Fittoa na konferenciji pod nazivom *The European Way of Growth: A Growth Policy for a Secure, Resilient and Globally Competitive Europe* (Europski način rasta: politika rasta za sigurnu, otpornu i globalno konkurentnu Europu), govor izvršnog potpredsjednika Raffaelea Fittoa o budućnosti kohezijske politike u Odboru za regionalni razvoj (REGI) Europskog parlamenta, Europska komisija, 2025., pismo predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen, 4. ožujka 2025.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684.

⁶ Zaključci Europskog vijeća o europskoj obrani, 6. ožujka 2025.

Na formalnom sastanku ministara i ministrica nadležnih za kohezijsku politiku razmotrit će se mogući načini za unapređenje kohezijske politike. Neupitno je da bi se buduća kohezijska politika trebala razvijati i biti usklađenija sa zajedničkim prioritetima EU-a. No pritom treba očuvati i dodatno ojačati njezin glavni cilj – postizanje socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije.

U cilju usmjeravanja rasprave na sastanku Vijeća za opće poslove u sastavu za koheziju poljsko predsjedništvo poziva ministre i ministrice da razmijene mišljenja o pitanjima u nastavku. O tim će se pitanjima raspravljati na samo jednom sastanku. Izlaganja ne bi trebala trajati dulje od četiri minute.

1. Kako bi u novoj strukturi politika EU-a nakon 2027. trebalo ostvarivati ciljeve kohezijske politike iz Ugovora i promicati višerazinsko upravljanje? Kako bi kohezijsku politiku trebalo programirati u okviru predloženog plana za svaku zemlju, uključujući reforme i ulaganja na nacionalnoj i podnacionalnoj razini?
2. Uzimajući u obzir pristup Komisije i zaključke Europskog vijeća, kako bi kohezijsku politiku trebalo prilagoditi u aktualnom financijskom kontekstu ne bi li se učinkovito odgovorilo na nove prioritete i potrebe?